

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมา

เกาะช้างเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ มีแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะช้างหลากหลาย ตั้งแต่ภูเขา ทะเล น้ำตกและชมปะการังน้ำตื้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คือ น้ำตกธารมะยมเป็นน้ำตกที่มีความงดงามและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาส ในปี พ.ศ. 2419 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสในปี พ.ศ.2465 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาส ในปี พ.ศ. 2470 และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 เสด็จประพาสในปี พ.ศ. 2516 ทรงจารึกพระปรมาภิไธยที่หน้าผาน้ำตกชั้นบน (อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล. 2548 : 216) ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลเกาะช้าง โดยแต่เดิมนั้นมีลักษณะเป็นป่าทึบเขาสูงลักษณะเหมือนโขลงช้างที่เดินตามกันมาจำนวนหลายเชือก ซึ่งเชือกที่เล็กที่สุดมักจะเรียกว่าเกาะช้างน้อย มีประชาชนอาศัยอยู่น้อย ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติ เช่น ญวน (เวียดนามใต้) จีน เขมร การเดินทางลำบากไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา ไม่มีถนน ประชาชนทั่วไปใช้เรือไม้พายไปมาหาสู่กันในระยะทางใกล้ๆ ส่วนครอบครัวที่มีฐานะจะใช้เรือไม้ติดเครื่องยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปอำเภอแหลมงอบ ไปจังหวัดตราดหรืออำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี เกาะช้างเคยเป็นที่หลบอาศัยของกลุ่มโจร เช่น เสือใบ เสือดำ และเคยเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญมีหน้าที่เก็บภาษีศุลกากร ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านด่านใหม่ (พงษ์เพชร เขาวรัตน์. สัมภาษณ์. 2555)

ปัจจุบันอำเภอ เกาะช้างแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล คือตำบลเกาะช้างใต้ เป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้และตำบลเกาะช้างเป็นที่ตั้งของเทศบาลตำบลเกาะช้าง ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดกลางอยู่ทางทิศเหนือของเกาะช้าง อยู่ห่างจากอำเภอแหลมงอบประมาณ 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที มีเนื้อที่ประมาณ 172.30 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 107,687 ไร่ โดยพื้นที่ประมาณร้อยละ 90% เป็นภูเขา ปกคลุมด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่ มีที่ราบประมาณร้อยละ 10% ของพื้นที่เกาะช้าง ประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2545 มีอาณาเขตทิศเหนือติดกับทะเลอ่าวไทยและอำเภอแหลมงอบ ทิศใต้ติดต่อกับตำบลเกาะช้างใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ภูมิอากาศมีฝนตกเกือบตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ฝนตกชุกมาก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 5,500 - 6,500 มิลลิเมตร ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม คือ ฤดูร้อน (ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม) ฤดูฝน (ตั้งแต่เดือน

มิถุนายน - กันยายน) ฤดูหนาว (ตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม) ประชาชน ประกอบอาชีพ ทำสวน ทุเรียน มะพร้าว เงาะ ส้มโอ ขางพารา มังคุด การทำประมงน้ำตื้นและการเลี้ยงปลาในกระชังและที่ กำลังเป็นที่สนใจของนักธุรกิจคือ การลงทุนทำบังกะโล รีสอร์ท และ โรงแรม ซึ่งปัจจุบันมีการ ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมากโดยเฉพาะบริเวณหน้าหาดทรายขาว หมู่ที่ 4 บ้านคลองพร้าว จำนวนประมาณ 105 แห่งหรือ 1,000 กว่าห้อง (เทศบาลตำบลเกาะช้าง. 2555 : 2)

ด้วยภูมิประเทศที่เป็นเกาะมีลักษณะเป็นภูเขา ดินทะเล มีชายหาดเป็นหาดทราย และหาดหิน มีปะการังน้ำตื้น รวมทั้งมีทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามหลากหลาย มีศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งเป็น คนไทยและคนต่างประเทศหลั่งไหลในธรรมชาติเดินทางท่องเที่ยวที่ เกาะช้างเป็นจำนวนมาก จากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตราด บันทึกไว้ว่า ในปี พ.ศ.2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวน 300,000 คน และในปี พ.ศ. 2549 (9 เดือน) มีจำนวน นักท่องเที่ยวมากกว่า 500,000 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 ประมาณร้อยละ 60 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตราด. 2548 : 14) และคาดว่าปี พ.ศ. 2553 จะมีผู้มาท่องเที่ยวเป็นจำนวน 700,000 คน จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้มีผู้ประกอบการ และนักธุรกิจเข้ามา ลงทุนในพื้นที่เกาะช้างจำนวนมาก รวมทั้งประชากรแฝงที่เข้ามาขายแรงงานก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้ เกาะช้างมีการเจริญเติบโตและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวก็รวดเร็วตามมา เกาะช้างได้ก่อเกิดชุมชนเมือง เริ่มมีผู้คนอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่น ปัญหาที่ตามมาของชุมชนเมือง ที่ไม่ได้รับการจัดระเบียบที่เหมาะสมก็คือ ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนยากจน ปัญหา อาชญากรรม ปัญหาขยะล้นเมือง ในปัจจุบันปัญหาขยะล้นเมืองเป็นปัญหาสังคมที่ปรากฏเด่นชัดที่สุด บนเกาะช้าง

จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการนักธุรกิจ และแรงงานจากประชากรแฝง เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวนขยะมูลฝอยในพื้นที่ เกาะช้าง เช่น ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนขยะประมาณวันละ 10 ตัน และในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (ตุลาคม- เมษายน) ได้เพิ่มขึ้นเป็นวันละ 20 ตัน (เทศบาลตำบลเกาะช้าง. 2554 : 5) ซึ่งเทศบาลตำบล เกาะช้างต้องใช้งบประมาณในการกำจัดขยะมากกว่า 7 ล้านบาทต่อปี

แหล่งที่มาของขยะมาจากหลายแหล่งทุกพื้นที่เกาะช้าง เช่น จากครัวเรือน โรงแรม รีสอร์ท และสถานประกอบการต่างๆ นอกจากนี้จะสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดการขยะแล้ว ขยะล้นเมืองที่เหลืออยู่ก็นำไปสู่ปัญหาอื่นๆ อีกได้ เช่น เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ของพาหะโรคติดต่อ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาสุขภาพอื่นๆ เป็นต้น

ปัญหาขยะล้นเมืองบนเกาะช้างดังกล่าวนับวันก็ยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้น การแก้ปัญหามลพิษบนเกาะช้างให้ได้อย่างแท้จริงนั้นประชาชนของเกาะช้างต้องตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาขยะที่เกิดขึ้น และนำเสนอมาตรการจัดการขยะให้แก่หน่วยงานรับผิดชอบนำไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ว่าได้รับระดับผลกระทบจากปัญหาขยะอย่างไรบ้างและมีมาตรการจัดการขยะอย่างไร ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลทางวิชาการที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายการจัดการขยะบนเกาะช้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบของปัญหาขยะในทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษามาตรการจัดการขยะในทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลกระทบของปัญหาขยะในทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จากประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง 4 หมู่บ้าน อาจนำไปเป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากปัญหาขยะของเทศบาลตำบลเกาะช้าง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดในทัศนคติของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง 4 หมู่บ้านนำไปใช้วิเคราะห์หาความคุ้มค่าของงบประมาณที่ได้ดำเนินการไปแล้วหรือเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านช่วงเวลา
การศึกษาระดับผลกระทบและมาตรการจัดการขยะในทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จะศึกษาตั้งแต่มีปีพุทธาปี 2548 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

ทำการศึกษาผลกระทบและการจัดการขยะในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ทั้ง 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านคลองนนทรี หมู่ที่ 2 บ้านด่านใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านคลองสน และหมู่ที่ 4 บ้านคลองพร้าว

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านคลองนนทรี หมู่บ้านด่านใหม่ หมู่บ้านคลองสน หมู่บ้านคลองพร้าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เพศ** หมายถึง เพศของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นเพศชาย เพศหญิง
2. **อายุ** หมายถึง อายุของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มอายุ 18 - 35 ปี กลุ่มอายุ 36-50 ปี และ 51 ปี ขึ้นไป
3. **ระดับการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เล่าเรียนฝึกฝน หรืออบรมสูงสุดที่สำเร็จการศึกษา
4. **รายได้** หมายถึง รายได้ของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถามพึงได้รับในแต่ละเดือน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท กลุ่มรายได้ 9,000 - 14,999 บาท และกลุ่มรายได้ 15,000 บาทขึ้นไป
5. **อาชีพ** หมายถึง ลักษณะงานที่ก่อให้เกิดรายได้ของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม
6. **ผลกระทบ** หมายถึง ผลที่เกิดจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้นได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบและอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายหรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
7. **การจัดการ** หมายถึง การทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรมาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร การจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การสรรหาบุคลากร การนำหรือการสั่งการ และการควบคุมองค์กรหรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน การจัดการทรัพยากรประกอบด้วย การใช้งาน การจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรเทคโนโลยี
8. **ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว** หมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวในการไม่จัดเก็บขยะให้เรียบร้อย การที่นักท่องเที่ยวได้รับความรำคาญที่ได้รับกลิ่นฟุ้งกระจายของขยะ ขยะจำนวนมาก เป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีแก่การท่องเที่ยว ขยะมูลฝอยต่างๆ ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวที่กำจัดไม่เหมาะสม ทำลายภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนที่ขาดระเบียบในการจัดการขยะมักถูกมองว่าชุมชนไม่มีวัฒนธรรม

9. **ผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจ** หมายถึง การทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการรักษาพยาบาล ในด้านการกำจัดพาหะนำโรค เศรษฐกิจดีขึ้นขยะเพิ่มปริมาณมากขึ้นและการทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนต่อหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการจัดเก็บค่าธรรมเนียม

10. **ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ** หมายถึง การทำให้ดินเสื่อมสภาพจากการปนเปื้อน การเผาขยะทำให้เกิดภาวะโลกร้อน การทำให้น้ำเสียไม่สามารถอุปโภคบริโภค การที่ขยะปลิวลงสู่ที่ระบายน้ำทำให้ที่ระบายน้ำอุดตัน ทำให้ทัศนียภาพขาดความสวยงาม การทำให้อัตว์น้ำที่มีค่าบางชนิดสูญพันธุ์ ขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายที่ถูกคลื่นพัดมาทับถมกีดขวางเส้นทางเดินเรือของชาวประมงพื้นบ้าน ขยะเป็นแหล่งอาหารและเป็นที่อยู่อาศัยของเชื้อโรคและสัตว์พาหะที่นำเชื้อโรคสู่คนและสารพิษจากขยะอันตรายเมื่อมนุษย์สูดดมจะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพโดยตรง

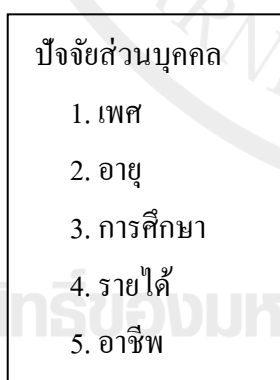
11. **การจัดการขยะเชิงรุก** หมายถึง เพิ่มแรงจูงใจในการคัดแยกขยะครัวเรือน ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่ รณรงค์การใช้วัสดุจากธรรมชาติแทนถุงพลาสติกและกล่องโฟม การรณรงค์ให้ประชาชนลดปริมาณการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย สร้างข้อบังคับชุมชน เช่น ประกาศเขตปลอดขยะ นัดเก็บขยะ ปลูกฝังบุตรหลานเข้าใจในพิษภัยของขยะ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บขยะทั่วถึงครอบคลุมตรงเวลา การสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนจัดการขยะในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งธนาคารขยะ

12. **การจัดการขยะเชิงรับ** หมายถึง การนำขยะไปฝังกลบ การเผาขยะ นำขยะสดไปเลี้ยงสัตว์ จัดกิจกรรมสนับสนุนการลดปริมาณขยะ นำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก นำขยะอินทรีย์ไปทำน้ำหมักชีวภาพและเข้าร่วมกิจกรรม “บ๊อครีนนิ่ง”

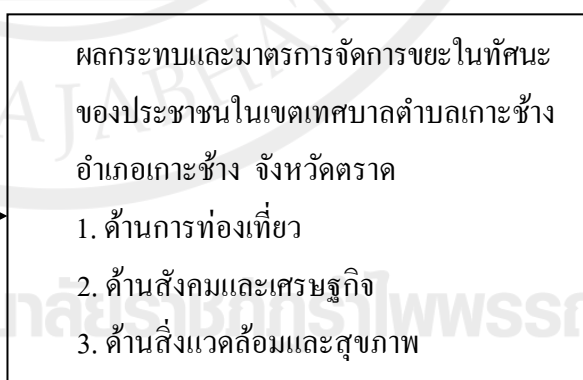
กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง ที่มี เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกันส่งผลต่อผลกระทบของขยะในตำบลเกาะช้างแตกต่างกัน
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง ที่มี เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกันส่งผลต่อมาตรการจัดการขยะในตำบลเกาะช้างแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี